

CONSULAT GÉNÉRAL DE SUISSE
AMSTERDAM

AMSTERDAM-Z., 28. Juni 1965.

Joh. Vermeerstraat 16
Téléphone 797626
Compte de chèques postaux 211000
Heures de réception: 10-12
Samedi 10-11

Réf.: A.XI.3.-AK/ma

an	74	Si	20	CA	JW		3/a
Datum	17	Li	17				
Visa		Li	Vh.				
EPD			-1.7.65			17	
Ref.	A.15.41.10.PB.						

Herr Sektionschef,

An den Informations- und Pressedienst
des Eidgenössischen Politischen
Departements

B e r n

Ich beehre mich, Ihnen mitzuteilen, dass in der letzten Zeit in verschiedenen Zeitungen der Niederlande diffamierende Artikel über die Schweizer und Schweizerinnen erschienen sind. Die meisten dieser Artikel sind in "Boulevard Blätter" mit grossen Auflagen erschienen, doch wirkt es etwas befremdend, dass eine seriöse Tageszeitung wie das "Algemeen Handelsblad", welches sich mit dem Niveau unserer "Neue Zürcher Zeitung" vergleicht, Bemerkungen über Strip Tease in seinem Artikel über den TEE-Zug "Rheingold" veröffentlicht. Der Berichtserstatter dieser Zeitung wurde von der S.B.B. zur ersten Fahrt Amsterdam-Genf eingeladen.

Ein Artikel im "Panorama" spricht vom leichten Sexualleben der Schweizerfrauen, der Härte der Schweizer gegenüber ihren Frauen und von den vielen Kliniken in verschiedenen Städten in der Schweiz, welche Abortionen vornehmen. Auf Grund dieses und ähnlicher Artikel in anderen Zeitungen sind den Generalkonsulaten in Rotterdam und Amsterdam schriftliche und telephonische Anfragen für Angabe solcher Kliniken in der Schweiz zugekommen.

Böse Zungen wollen wissen, dass der Artikel im Panorama vom Chefredaktor der Zürcher Woche, Herrn Werner Wollenbergen geschrieben oder, zum mindestens, von ihm inspiriert wurde. Ein ähnlicher Artikel soll von ihm in einer deutschen Zeitung oder Zeitschrift erschienen sein. Ich möchte es Ihnen überlassen zu prüfen, ob dieses Gerücht der Wahrheit entspricht.

Ein diffamierender Artikel über die Schweizer betitelt "Nederlandse dochters in Zwitserland" ist am 22. Mai 1965 im "Nieuwe Rotterdamsche Courant" erschienen und soll Ihnen bereits von unserer Botschaft im Haag zugesandt worden sein.

Unter den Schweizer Kolonien in den Niederlanden haben diese Artikel Empörungen hervorgebracht.

-2-

In der Beilage überlasse ich Ihnen Abschriften
der Artikel:

an AMS
2.7.12

"Rheingold rijdt nu onder TEE-vlag"
"De TEE-Rheingold één stap verder"
"Lief en leed van de Vrouw in Zwitserland"

Weitere solche Artikel sollen ebenfalls in der
Zeitschrift "Libelle" und im "Nieuwe Apeldoornsche Courant"
erschienen sein, welche ich leider nicht erhalten konnte.

Wie ich Ihnen schon früher bekannt gab, steht mir
Niemand zur Verfügung, der Résumés dieser Artikel in deut-
scher Sprache machen könnte. Ich wollte jedoch nicht ver-
fehlen, Sie davon in Kenntnis zu setzen.

Ich versichere Sie, Herr Sektionschef, meiner vor-
züglichen Hochachtung.

Der Schweizerische Generalkonsul:

Beilagen erwähnt

Artikel uit "PANORAMA" - 52e jaargang nr. 20, 15 mei 1965.

=====

Lief en Leed van de Vrouw in Zwitserland.

"Zwitsers zijn kwalijk riekende wezens, die slechts in geval van de uiterste nood een bad nemen," schrijft lord Arran, die wekelijks een kolom in een groot, engels dagblad vult. De blauwbloedige rubriekschrijver voegt eraan toe, dat de Zwitsers op de Tsjechen na het verfoeilijkste slag mensen van Europa zijn en dat hij niet snapt hoe ze het nog klaarspelen de nacht met elkaar door te brengen.

Een pluspunt voor de Zwitsers is, dat ze zich niet druk maken over het geschrijf van de lord. Zijn verzamelde onvriendelijkheden zijn zonder commentaar voor kennisgeving aangenomen. En waarom? Omdat ze zich in Zwitserland al lang hebben verzoend met de in het buitenland heersende opvatting dat hun land een naar koemest geurende alpenwei is, bewoond door een achterlijke herdersbevolking.

Buitenlanders zien de Helvetische Eva gewoonlijk als de jodelende onschuld, die breedheupig door de hooglanden sjokt. In de sporadische Zwitserse films komt dan ook steevast een niet al te snigger deerntje voor, dat aan verstoppertje spelen denkt, als zij door mannenhanden in het hooi wordt getrokken.

"Hoe is het in werkelijkheid met de Zwitserse gesteld?" vraag ik een vriend, die het door zijn beroepsmatige omgang met vrouwen kan weten. Hij is namelijk filmregisseur.

"Wélke Zwitserse?" vraagt hij.

"Wel, de typisch Zwitserse Zwitserse," zeg ik.

"Wélke typisch Zwitserse Zwitserse?"

"Dat wil ik nu juist van jou horen."

Hij haalt zijn schouders op en zegt:

"Er bestaat geen Zwitserse. Eneen typisch Zwitserse Zwitserse bestaat helemaal niet."

Zou de vrouwelijke natuur in Zwitserland zo gecompliceerd wezen? Nee, het is de gecompliceerde natuur van Zwitserland zélf. Het land valt in vier zeer verschillende streken uiteen, waardoor er ook vier zeer verschillende soorten vrouwen voorkomen. Je hebt een (groot) Duitstalig, een (kleiner) Franstalig, een (nog kleiner) Italiaans en een (kleiner dan klein) Romaans gebied. Probeer Frau Bämpfli uit Zürich, madame Monnerat uit Lausanne, signora Bernasconi uit Lugano en dona Planta uit Sankt Moritz niet met dezelfde duimstok te meten. Want de dames verschillen niet alleen van taal, maarook in mentaliteit, karakter, temperament en uiterlijke hoedanigheden.

In de eerste plaats is daar de Tessinerin. Zij is - en ik spreek steeds van Het Ideale Geval - slank en lang, in ieder geval langer dan de Italiaanse, wier taal zij spreekt en met wie men haar nogal eens pleegt te verwarren. Haar ogen zijn donker, haar haar is zwart of kastanjebruin

2.

kastanjebruin, haar huid heeft de kleur van olijven. Zonder twijfel bezit zij het levendigste temperament van de vier. Maar kijk uit, vrienden! Speculaties op het temperament en het zuidelijke, sneller stromende bloed lopen gewoonlijk op een fiasco uit. De Zuidzwitserse is weliswaar in de warme zon opgegroeid, maar ook en misschien nog veel meer in de schaduw van de Roomse klokketoren. Zij heeft wat moraal en de betrekkingen tussen de seksen betreft geen ruimere opvattingen dan de Italiaanse. Haar vrolijkheid moet niet als lichtzinnigheid worden opgevat. Zij mag dan een vlotte flirt zijn, het verplicht haar tot niets en U moet er dus vooral geen voorbarige conclusies uit trekken.

Anders is het met het meisje uit Romaans Zwitserland. Bijvoorbeeld de Engadinerin, die vanwege haar zuidelijk voorkomen gemakkelijk met de Tessinerin wordt verwisseld. Zij heeft het pittige exotische van de zigeunerin. Niet zelden wekt zij de indruk van een zekere wildheid, die zij tussen twee haakjes ook werkelijk heeft, al moet je dan een dosis boersheid op de koop toe nemen. Op latere leeftijd krijgt zij een matroneachtige gestalte, die haar een zeldzame waardigheid verleent. Zelden zag ik vrouwen die zoveel van de madame en de madonna in zich verenigden. Ondanks haar onstuimige jeugd is ook het Romaanse meisje een trouw kerkekind.

Van de vier typen Zwitserse vrouwen is de Frans sprekende uit Lausanne, Genève of Montreux verreweg het beweeglijkst. Zij heeft charme en geest en is - ook weer in het Ideale Geval - fijn, gracieus en elegant zoals de Française. Frankrijk is, als het op mode, cultuur en leefgewoonten aankomt, haar keuzeland. Maar hoewel zij Parijs als het centrum van de wereld en Gabin, Marais, Belmondo, Montand en Aznavour als "het einde" beschouwt, blijft zij Zwitsers tot in al haar vezels. De hang naar alles wat Frans is, pakt hier en daar wel een beetje provinciaal uit. Neem bijvoorbeeld de liefde. Door de nabijheid van Frankrijk voelt zij zich tot enige souplesse verplicht. Maar haar Zwitsers boerenfatsoen blijft als een noodrem op haar erotische reisvaardigheid werken. Zij kent het spel, maar de beslissende spelfase verstaat zij niet. Waarschijnlijk komt zij nooit helemaal los van de vermanende vinger, die Calvijn in Genève heeft opgeheven.

De Duits sprekende Zwitserse tenslotte is de vrouw, die lord Arrans oordeel het duidelijkst weerlegt. Ik ken vrouwenexperts, die zich altijd weer over de vele frisse, aardige en bepaald knappe meisjes van Zürich verbazen. Maar een bepaald type zie je hier niet. Zürich is dan ook altijd een internationaal kruispunt geweest, waar alle mogelijke kruisingen uit voort zijn gekomen. In deze smeltkroes hebben zich allereerst de Romaanse en Alemannische rassen vermengd. Later werd trouwen met buitenlanders of buitenlandsen hier een goede gewoonte. Zo lopen er blond-Zweedse, donker-Italiaanse, fijn-Franse, zwaar-Duitse, schraal-Engelse en middelmatig-Nederlandse typetjes rond.

Dweept

3.

Dweept de internationaal gerichte, Duitstalige Zwitserse met Amerikaanse thrillers, Engelse sportwagens, Franse toiletjes en Italiaanse schoenen, zij is ook verregaand werelds in haar betrekkingen tot het andere geslacht. Haar vanzelfsprekendheid in dit opzicht maakt zelfs verlegen. Ik herinner mij een knap, twintigjarig meisje, dat ik twee keer mee uit had gevraagd. Toen ik haar de laatste keer om twaalf uur 's nachts netjes tot de deur en niet verder vergezelde, zei zij: "Wat doet men in zo'n geval?"

"Hoe bedoel je?" vroeg ik schaapachtig.

"Ik bedoel - hoe breng ik je aan het verstand dat je best over de drempel mag heen stappen?"

"Maar wil je dat dan?"

"In ieder geval schijn jij wel te willen."

"Hoe kom je daarbij?"

"Anders had je me toch geen twee keer mee uit genomen."

Blijkbaar voelde het meisje zich verplicht iets terug te doen. Zij wilde fair zijn, de spelregels nakomen. En mijn ervaring is geen uitzonderingsgeval. Overal hoor je, dat de meisjes in Zürich, Luzern en Bern weliswaar niet tot seksuele ongebreidelheid, maar nog minder tot preutsheid en valse schaamte geneigd zijn. Ze beschouwen een buitenechtelijk kind al lang niet meer als een schandvlek voor het leven. Gebeurt hun zo iets, dan gaan ze met hun ouders praten. En wijzen die ouders hun de deur, wat zeer zelden voorkomt, dan zijn er tehuizen genoeg, die hen opvangen in ruil voor lichte werkzaamheden.

Nogmaals: de typisch Zwitserse Zwitserse bestaat niet. Maar er is toch iets dat de meest uiteenlopende Zwitsersers iets typisch Zwitsers heeft. Er zijn namelijk typisch Zwitserse Zwitsers. Zij zijn het, door wie de vier soorten landsvrouwen tot uniforme ongeluksvrouwen worden gemaakt.

De zonen van Wilhelm Tell zijn er trots op burgers van de oudste democratie ter wereld te zijn. Deze democratie werd in het jaar 1291 op een alpenwei boven het Vierwoudstedenmeer, de zogenaamde Rütli, geboren. Dit ging gepaard met de kreet: "Wij willen zijn een verenigd volk van broeders". Nadat het "eedgeenootschap" was bekrachtigd, kregen alle Zwitsers van eenentwintig jaar en ouder kiesrecht, uitgezonderd misdadigers, onder curatele gestelden, krankzinnigen en ..... vrouwen. Tot op de dag van heden bestaat de vreemde situatie, dat de oudste democratie ter wereld zijn eigen vrouw de meest elementaire democratische rechten onthoudt. Met de motivering "dat de tere en hulpeloze wezens te goed voor de politiek zijn, weshalve men hun dit smerig bedrijf dient te besparen".

Het verbod voor de vrouw om zich met regeringsaangelegenheden te bemoeien neemt niet alleen een belangrijke staatsrechtelijke factor weg, maar berooft haar ook van de mogelijkheid om wetten, die haar benadelen, te bestrijden. Neem nu de bankwet. Een mondig meisje mag naar eigen goeddunken over haar spaarduiten beschikken. Maar als zij trouwt, kan zij geen cent meer opnemen zonder toestemming van haar man.

Buitenlandse

4.

Buitenlandse waarnemers verwonderen zich over de gelatenheid, waarmee de Zwitserse zich bij de absolute heerschappij van de man neerlegt. Waarschijnlijk is zij toch minder slecht af dan men over het algemeen denkt.

Een advocaat in Zürich zegt, dat de vrouw in zijn land, wat het huwelijksrecht aangaat, veel sterker staat dan vrouwen in andere landen. En dan komt hij met het voorbeeld, dat de Zwitserse kan scheiden wanneer zij maar wil: "Waar elders bergen moeilijkheden zijn, lukt het haar in een wip, of zij moet het al heel dom aanleggen."

De advocaat meent in de mogelijkheid tot legale abortus ook "een belangrijke bevoorrechtiging van de Zwitserse boven zovele andere vrouwen in Europa" te zien. Zijn er medische redenen voor de ingreep, dan is het al bijzonder eenvoudig. Heeft de vrouw een andere drijfveer - bijvoorbeeld als zij niet getrouwd is of voor de gevolgen van overspel staat - dan wordt zij eerst naar de psychiater verwezen. Deze beslist dan over de zaak. Als men met zelfmoord dreigt zelden afwijzend ..... Goedkoop is de operatie niet. De kosten variëren van vierhonderdvijftig tot elfhonderd gulden. Vooral in Zürich, Lausanne en Genève vindt men klinieken, die zich op de onderbreking van zwangerschap hebben toegelegd. Uit de statistieken blijkt, dat naar verhouding maar weinig Zwitserse vrouwen er gebruik van maken. Groter is de toeloop van gegadigden uit het buitenland, in het bijzonder uit Italië. Als men in Turijn of Milaan over een piccolo viaggio in Svizzera (een reisje naar Zwitserland) spreekt, weet iedereen maar al te goed wat ermee wordt bedoeld. Ondanks of misschien juist dank zij de volstrekte afwezigheid van vrouwen in de politiek heeft Zwitserland een legendarische vrouwenbeweging. Deze bezit een niet te onderschatten macht. Zo heeft een bond van voornamelijk christelijke dames op vergevorderde leeftijd het klaargespeeld het nachtleven in Zürich lam te leggen. Klokke twaalf gaan alle gelegenheden dicht. Twintig minuten later is deze grootste Zwitserse stad met zijn half miljoen inwoners totaal uitgestorven. Maar de voortvarende zedenbewaaksters zijn er nog niet in geslaagd iets tegen de prostitutie te doen. Zürich heeft ruim vijfduizend publieke vrouwen. Hun topinkomen bedraagt acht tot elfduizend gulden per maand. Dit rechtvaardigt het vermoeden, dat de Zürichse prostituées wel heel vakkundig en begerenswaardig moeten wezen.

Vergeet het maar! De dames vormen een trieste verzameling, lopen er wanstaltig opgedirkt bij, zijn vaak lelijk, ontvullend saai en niet eens bijzonder vaardig.

Wie gaat er dan nog met hen in zee? Niet de buitenlanders, zoals dat in andere landen meestal het geval is, maar de Zwitsers. De vraag rijst hoe het dan met het huwelijksleven van deze mannen is gesteld. Maar hiermee begeef ik mij op een terrein, waarover meer grappen en grollen bekend zijn dan nuchtere feiten.

Het

5.

Het enige dat vaststaat is, dat de Zwitser op zijn zachtst uitgedrukt nu niet bepaald een toonbeeld van tederheid is. de Zwitserse vrouwen klagen er altijd weer over, dat ze hieronder lijden. Zeker, de Zwitser houdt op zijn manier van zijn gade en hij zorgt materieel heel goed voor haar. Hij verwent haar zelfs met alle mogelijke begerenswaardige dingen. Maar met zachtheid behandelt hij haar niet. Hij is hoffelijk noch ridderlijk noch fijngevoelig. Wat voor anderen een subtiel spel is, herleidt hij tot een korte, zakelijke, zeer krachtige daad. Waarna hij zijn emoties weer een tijdlang op een laag pitje laat branden. Vaak is dit oorzaak van veel echtelijke narigheid.

Het kan aan de taal liggen. Het Schwyzerdütsch is een uitermate rijk en kleurig dialect. Maar het blijkt bepaald bloedarm als het erom gaat gevoelens van liefde uit te drukken. De Spanjaard zegt: "Te quiero"; de Engelsman: "I love you"; de Fransman: "Je t'aime"; de Italiaan: "Ti amo". Maar de Zwitser kan hoogstens "I ha di gärn" (ik mag je graag) zeggen. Er bestaat ook zo iets als "I ha di lieb", maar dat is een vrouwenuitdrukking, dus die gebruiken de mannen in Zwitserland niet.

=====